TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Tái cấu trúc khu công nghiệp Hà Nội: Từ “vùng sản xuất” sang hệ sinh thái giá trị cao

06:34 04/05/2026

Sau hơn ba thập kỷ phát triển, hệ thống khu công nghiệp tại Hà Nội đã góp phần quan trọng thúc đẩy tăng trưởng kinh tế, thu hút đầu tư và tạo việc làm. Trong bối cảnh mới, thành phố đang đứng trước yêu cầu cấp thiết phải tái cấu trúc toàn diện, hướng tới mô hình khu công nghiệp sinh thái, công nghệ cao và tích hợp đô thị – dịch vụ.

Áp lực chuyển đổi từ mô hình cũ và yêu cầu mới của nhà đầu tư toàn cầu

Thực tế cho thấy, phần lớn các khu công nghiệp hiện nay vẫn chủ yếu thu hút doanh nghiệp gia công với giá trị gia tăng thấp. Tỷ lệ doanh nghiệp công nghệ cao còn hạn chế, trong khi liên kết chuỗi cung ứng nội địa chưa chặt chẽ, khiến khả năng tham gia sâu vào chuỗi giá trị toàn cầu của doanh nghiệp Việt còn yếu.

Bên cạnh đó, áp lực môi trường ngày càng gia tăng. Lượng nước thải lớn cùng khối lượng chất thải rắn phát sinh mỗi năm đang đặt ra thách thức lớn đối với hạ tầng xử lý. Không chỉ vậy, vấn đề hạ tầng xã hội cũng trở nên cấp bách khi nhu cầu nhà ở, y tế, giáo dục cho người lao động chưa được đáp ứng đầy đủ.

Khu công nghiệp Hà Nội chuyển mình theo hướng xanh, thông minh và tích hợp đô thị – dịch vụ

Trong bối cảnh đó, tiêu chí lựa chọn địa điểm đầu tư của các doanh nghiệp quốc tế cũng đã thay đổi. Nếu trước đây chi phí đất đai và lao động là yếu tố quyết định, thì hiện nay các tiêu chuẩn về môi trường, xã hội và quản trị (ESG) cùng cam kết phát thải ròng bằng không (Net Zero) trở thành điều kiện tiên quyết. Nhà đầu tư không chỉ nhìn vào từng nhà máy, mà đánh giá toàn bộ hệ sinh thái khu công nghiệp, từ năng lượng, môi trường đến tính minh bạch dữ liệu.

Điều này đặt ra yêu cầu Hà Nội phải chuyển từ tư duy "tăng trưởng theo quy mô" sang "tăng trưởng theo chất lượng và hiệu quả". Thay vì cạnh tranh bằng chi phí thấp, Thủ đô cần xây dựng lợi thế dựa trên thể chế, hạ tầng hiện đại và khả năng tích hợp công nghệ cao.

Xây dựng nền tảng hạ tầng thông minh cho khu công nghiệp thế hệ mới

Để đáp ứng yêu cầu chuyển đổi, Hà Nội đang triển khai định hướng phát triển các khu công nghiệp theo nhiều mô hình mới như khu công nghiệp công nghệ cao, khu công nghiệp sinh thái, khu công nghiệp đô thị – dịch vụ và khu công nghiệp thu hút đầu tư có chọn lọc. Trọng tâm là ưu tiên các ngành công nghiệp sạch, trung tâm nghiên cứu phát triển (R&D) và các lĩnh vực ứng dụng công nghệ tiên tiến.

Song song với đó, thành phố xây dựng bộ tiêu chí đánh giá chuyển đổi, hoàn thiện cơ chế chính sách và thúc đẩy phát triển hạ tầng xã hội ngay trong khu

công nghiệp nhằm nâng cao chất lượng sống cho người lao động.

Một trong những yếu tố then chốt của quá trình tái cấu trúc là thiết kế lại hệ thống hạ tầng theo hướng thông minh và bền vững. Trước hết là hạ tầng năng lượng, không chỉ đảm bảo cung cấp ổn định mà còn phải tích hợp năng lượng tái tạo như điện mặt trời và hệ thống quản lý tiêu thụ thông minh.

Tiếp đến là hạ tầng nước, chuyển từ mô hình sử dụng một chiều sang tái sử dụng tuần hoàn, giúp giảm áp lực tài nguyên và nâng cao hiệu quả sử dụng. Hạ tầng môi trường cũng được tái thiết kế theo hướng kinh tế tuần hoàn, trong đó chất thải của doanh nghiệp này có thể trở thành nguyên liệu đầu vào cho doanh nghiệp khác.

Hạ tầng logistics nội khu cũng đóng vai trò quan trọng trong việc giảm phát thải. Việc ứng dụng các phương tiện vận chuyển sử dụng năng lượng sạch và hệ thống quản trị kho vận thông minh sẽ góp phần tối ưu hóa chuỗi cung ứng.

Đặc biệt, hạ tầng số được xem là “lớp nền” của toàn bộ hệ sinh thái. Việc ứng dụng các công nghệ như Internet vạn vật (IoT), trí tuệ nhân tạo (AI) và hệ thống dữ liệu tập trung sẽ giúp giám sát, phân tích và tối ưu hóa việc sử dụng tài nguyên theo thời gian thực. Các công cụ như “bản sao số” (Digital Twin) có thể hỗ trợ quản lý khu công nghiệp hiệu quả hơn, từ vận hành sản xuất đến kiểm soát phát thải.

Trong đó, hệ thống đo lường – báo cáo – thẩm tra (MRV) được coi là nền tảng quan trọng để đảm bảo tính minh bạch và đáp ứng các tiêu chuẩn quốc tế về môi trường.

Việc chuyển đổi vai trò của Ban quản lý khu công nghiệp cũng là một điểm nhấn quan trọng. Thay vì chỉ thực hiện chức năng hành chính, các đơn vị này cần trở thành trung tâm điều phối hệ sinh thái, kết nối doanh nghiệp, quản lý dữ liệu và thúc đẩy đổi mới sáng tạo.

Trong dài hạn, quá trình tái cấu trúc khu công nghiệp không chỉ nhằm giải quyết các vấn đề nội tại mà còn mở ra cơ hội nâng tầm vị thế của Hà Nội trong chuỗi giá trị toàn cầu. Khi các khu công nghiệp được vận hành theo mô hình xanh, thông minh và tích hợp, Thủ đô sẽ có thêm lợi thế thu hút dòng vốn đầu tư chất lượng cao, đồng thời tạo nền tảng cho tăng trưởng bền vững trong tương lai.

Nam Sơn